PROEG
Programa de Estudos Galegos

UNIVERSIDADE DO ESTADO DO RIO DE JANEIRO
CENTRO DE EDUCAÇÃO E HUMANIDADES
INSTITUTO DE LETRAS
PROGRAMA DE ESTUDOS GALEGOS

MEMORIA DE ACTIVIDADES DO LECTORADO DE GALEGO DA UNIVERSIDADE DO RÍO DE XANEIRO

CURSO DE 2025

RÍO DE XANEIRO
2025

1. Introdución

Nesta memoria faremos unha recompilación das actividades levadas a cabo polo Programa de Estudos Galegos (PROEG) e pola Universidade do Estado do Rio de Janeiro (UERJ), durante o período lectivo do curso de 2025.

Coa ausencia do lector, seguimos con unha redución das materias electivas ofrecidas regularmente polo PROEG. Ofreceuse neste ano soamente unha materia electiva a cada semestre: Introdução à Cultura Galega (ILE02-10321) e Literatura Galega II (ILE 2 10323).

- Introdução à Cultura Galega (2025.1): 10 de marzo ao 23 de xullo.
- Literatura Galega II (2025-2): 11 de agosto ao 17 de decembro.

1.2 Contexto do lectorado na universidade

No ano de 1996 a profesora Maria do Amparo Maleval creou o Programa de Estudos Galegos como un sector dentro do departamento de Literatura e Cultura Portuguesas da Universidade do Estado do Rio de Janeiro. En 1998 o PROEG logrou un contrato de convenio entre a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de Xunta de Galicia e a UERJ, feito que institiu o nacemento do lectorado na nosa universidade. O ato executivo 41/96, de 23/07/1996 prescreve como obxectivos e metodoloxía do PROEG os seguintes puntos:

- Desenvolver, incentivar, apoiar e providenciar asistencia as actividades docentes, culturais, de investigación e extensión involucradas nos estudos galegos de lingua, literatura e cultura;
- Promover e aproximar un intercambio cultural entre Galicia e Brasil;

O Programa de Estudos Galegos garantiza estes obxectivos a través da oferta de catro disciplinas regulares impartidas polos/polas lectores/lectoras divididas entre Lingua Galega, Introdución á Cultura Galega, Literatura Galega I e Literatura Galega II para o alumnado de gradución de todas as áreas de coñecemento e carreiras. Ademáis das disciplinas, o PROEG organiza e promove eventos e actividades frecuentes coa comunidade interna e externa da universidade e estabelece, por medio de charlas e publicacións, un dialogo frutífero entre os outros centros de galego no Brasil, principalmente o Nucleo de Estudos Galegos da Universidade Federal Fluminense (UFF), coordinado por Fernando Ozório e Xoán Lagares.

2. Proposta de mellora

O ano 2026 preséntase como unha oportunidade decisiva para consolidar e ampliar o papel do Programa de Estudos Galegos no ámbito académico brasileiro tendo en vista a proximidade do Congreso da Asociación Internacional de Estudos Galegos, que ocorrerá en xuño de 2027 o Río de Xaneiro. En primeiro lugar, a reforma integral da nosa sala constitúe unha prioridade estratéxica. Preténdese adaptar o espazo para acoller con comodidade o público que participa das nosas actividades, así como para recibir profesorado convidado e autoridades galegas en condicións adecuadas. A remodelación incluirá a reorganización do mobiliario, aquisición de novos equipamentos e catalagación dos libros de nosa biblioteca.

Nun segundo eixe, propoñemos a adquisición de novos equipamentos tecnolóxicos que permitan consolidar o modelo de actividades híbridas que tan bos resultados deu nas celebracións das Letras Galegas. Para iso, vamos mellorar e actualizar o ordenador da nosa sala e a rede de internet que nos permita obter transmisión estábeis fará posible ampliar o alcance dos nosos eventos e garantir a participación remota de investigadoras, estudantes e convidados internacionais. Estes recursos tamén facilitarán un ambiente de traballo máis eficiente para o noso equipo e para os bolseiros, que disporán dun espazo adecuado para investigación, produción audiovisual e apoio ás accións de extensión.

Outro punto fundamental do plan será o fortalecemento das alianzas institucionais. En 2026 intensificaremos a nosa participación en grupos de investigación do Rio de Janeiro, nomeadamente o Programa de Estudos Medievais (PEM) da UERJ e da UFRJ, co obxectivo de estreitar lazos, promover actividades conxuntas e ampliar o diálogo interdisciplinar entre medievalismo, estudos galegos e estudos lusófonos. Seguiremos tamén co traballo colaborativo co Núcleo de Estudos Galegos da UFF (NUEG), consolidando unha rede galeguista fluminense que permita desenvolver proxectos compartidos de ensino, investigación e extensión.

Nesta mesma dirección, reforzarase a cooperación coa Asociación Internacional de Estudos Galegos (AIEG). Ademais de continuarmos a nosa participación nas súas iniciativas, preparámonos para acoller parte do congreso internacional de 2027, o que implica organizar equipos de traballo, mellorar a infraestrutura e fortalecer a capacidade institucional do Programa para recibir investigadores de múltiples países.

Cómpre salientar tamén que 2026 será un ano simbólico: o Programa de Estudos Galegos cumprirá 40 anos de existencia. Para celebrar esta efeméride, realizaremos a reinauguración oficial da sala reformada e promoveremos unha homenaxe especial á profesora María do Amparo Maleval, figura fundamental para a consolidación dos estudos galegos en Brasil e falecida por consecuencias da COVID-19 en 2021. Esta homenaxe culminará en un acto académico e na creación dun espazo permanente na sala dedicado á súa memoria.

Con este conxunto de medidas, o Programa de Estudos Galegos entra en 2026 cun compromiso renovado coa calidade académica, coa internacionalización e coa preservación da memoria institucional, consolidándose como referente dos estudos galegos no Brasil e no espazo lusófono.

3. A profesora convidada/bolseira

A profesora convidada/bolseira, Thayane Gaspar Jorge, encargada da docencia das materias optativas de galego ofrecidas para estudantes de todas as titulacións de grado da institución alén de planificar o curso dende 2020, actuou, xunto da coordinación, como organizadora, presentadora e mediadora das actividades do semestre. A profesora convidada/bolseira tamén estivo responsábel polas reunións cos convidados das charlas e dos convites. A profesora tivo a axuda dos bolseiros Téo Luá Viana, Bárbara Cristina Gomes e Débora Alvarez (bolseiros da UERJ para o Proxecto Galicia Transatlântica) para a elaboración de cartaces e *banners* dos eventos e tamén para a difusión dos mesmos (nas redes sociais), así como a comunicación via correo eletrónico co alumnado e a comunidade interna e externa e produción de certificado para os e as asistentes das comunicacións abertas ao público. As actividades desenvolvidas na UERJ serán descritas adiante.

Fóra da UERJ, a profesora participou de congresos e seminarios nos cais difundiu a cultura, lingua e literatura galegas e tamén asistiu e ministrou cursos para ampliar e transmitir seus coñecementos na area de galego. Ademais, Thayane Gaspar Jorge foi elexida secretaria da Asociación Internacional de Estudos Galegos e, dende abril de 2024, organiza actividades quincenais sobre galego a través da AIEG. Este ano nosa colabora fixo unha estadía de doutoramento no Intituto da Lingua Galega (ILG) en

xaneiro e outra estadia breve na Universitat de Barcelona no ADHUC-Centre de Recerca Teoria, Gènere, Sexualitat sob a orientação de Helena Fernández e María Xesús Lama. Durante súa estadia, Thayane tamén impartiu charlas do IES A Cachada en Boiro, IES Menéndez Pidal en Coruña e no IES Álvaro Cunqueiro en Vigo e atendeu coma alumna nas clases de baile e pandeireta nas escolas Vivantes e A Gentalha do Pichel.

Thayane tamén cumpriu o segundo ano como profesora de galego para secundaria na Escola Municipal Cívico-Militar Carioca a través da eletiva "Literatura oral e cultura galega", da oficina de baile e pandeireta e da discipina "Círculo de Lectura" na cal ofreceu un panorama da literatura infantil e xuvenil para o alumnado e colaborou para o proxecto "Conectando as dúas beiras do Atlántico" con intercambio de postais entre o alumnado de galego co alumnado do IES A Cachada en Boiro. Para além das clases, Thayane Gaspar Jorge presentou traballos sobre literatura galega no V Simposio Norteamericano de Estudos Galegos, na I Xornada da Especialización de Literatura Infantil e Xuvenil da UFRJ, II Congresso Internacional de Literatura Infantil/Juvenil – III Encontro Nacional de Literatura Infantil/Juvenil: complexidades contemporaneas, promovido polo Núcleo de Estudos em Literatura Infantojuvenil da Uerj e publicou o artigo "Redescobrindo as cantareiras: as letras de 'A saia da Carolina' e 'O pirinpipín' como forma de (re)aproximação do galego na lusofonía" publicado no libro *O léxico e suas potências.Abordagens linguísticas e literárias sobre a* palavra, o léxico e a lexicografia (Editorial Pedro e João, 2025). E, por fim, nosa colaborada esteve presente como invitada no Maratón da galeguidade, organizado polo Instito Galego de Análise e Documentación Internacional e do día das Letras Galegas organizado polo Café con Portugués

1. Cursos impartidos:
    - Eletiva de Música e baile galego para o alumnado da Escola Municipal Cívico-Militar Carioca (durante o ano de 2025);
    - Eletiva sobre Literatura oral e cultura popular galegapara a turma 1702 da Escola Municipal Cívico-Militar Carioca (durante o 2º semestre de 2023) e literatura galega en "Círculo de lectura" para as turmas 1605, 1701 e 1902;
    - Coordinación e mediación do Grupo de Estudos Galegos na UERJ (de febreiro a decembro) xuntamente con Claudia Amorim;

- Literatura galega para o alumnado da UERJ;
- Curso introdutório de Lingua galega: perspectivas comparadas co portugués. Organização por Cláudia Amorim e Thayane Gaspar, e ministrado por Lukasz Leeszkiewicz (leitor de galego da USP) e por Sarah Vidal (USC/Galabra);

2. Organización dos eventos con todo o equipo do PROEG:

- Letras Galegas: charlas, exibición de documental e presentación musical;

- Grupo de estudos: "Cantares populares na Galícia: universo feminino, erotismoe transgressão" (ministrado por Cláudia Amorim e Thayane Gaspar);

- Minicurso de Literatura Galega: coñecendo a Galicia a través dos textos (ministrado por Cláudia Amorim e Thayane Gaspar);

- Grupo de estudos "A nación en estampas: o nacionalismo de Castelao retratado en Galiza Mártir" (ministrado por Daniel Rosa);

- 75 anos sen Castelao: charlas, exposición e exibición de documental sobre Castelao;

- Curso introdutorio de Lingua Galega. Perspectivas comparadas com o portugués (ministrado por Lukasz Leszkiewicz e Sarah Vidal);

3. Actuación docente

A professora convidada/bolseira quedou responsábel por ministrar as disciplinas de Introdução à Cultura Galega (ILE02-10321) e Literatura Galega II (ILE02-06541) nas que comprometeuse cos obxectivos:

- ✓ Introducir o alumnado á historia cultural, literária e lingüística da Galicia;
- ✓ Promover coñecementos sobre as particularidades da cultura e língua galega;
- ✓ Discutir a situación actual da língua;
- ✓ Presentar autores clássicos e textos de interesse para a formación do alunado brasileiro;
- ✓ Reflexionar sobre a historia da Galicia e súa presenza nos estudos brasileiros;

✓ Promover un intercambio de materiais, tornando acesíbel o contacto e a aproximación do alumnado brasileira coa Galicia;

As disciplinas teñen unha carga de 1h 40 min semanais e tódalas actividades son presenciais.

INTRODUCIÓN Á CULTURA GALEGA 2025.1			
Numero total de alumnos	**Numero total de alumnos regulares**	**Numero total de homes**	**Numero total de mulleres**
10	10	02	08

LITERATURA GALEGA II 2025.2			
Numero total de alumnos	**Numero total de alumnos regulares**	**Numero total de homes**	**Numero total de mulleres**
08	08	02	06

5. Programa das materias

Introdución á Cultura Galega

1. História da Galícia e formación da lingua galega.
2. Nocións básicas da gramática galega.
3. Celtismo: Mitos fundacionais, literatura e nacionalismo galego.
4. Mitologia, superstições e lendas do imaginário galego popular.
5. Calendario, festas, celebracións e gastronomia.
6. O camiño de Santiago: historia, producións audiovisuais, literarias e culturais.
7. Musica tradicional, musica celta e musica actual galega.
8. Foliada e obradoiro de musica e baile co grupo Sempre Alba.
9. Paisaxe natural de Galícia, identidade e a traxedia do Prestige.
10. Imigración e diáspora
11. Saudade e *Morriña*
12. Arte galega
13. Cinema Galego.
14. Sociolingüística galega;
15. Clausura das actividades.

Literatura Galega II

1. Idade Media revisitada: a perspectiva celta e a saudade galego-portuguesa;
2. Rexurdimento:Rosalía de Castro, protofeminismo, Penélope e o conflito

nacional;
3. Rexurdimento: Eduardo Pondal e Curros Enríquez, a defesa do celtismo em Pondal e da língua e Cuqueiro;
4. Ramón Cabanillas e a poesia nacional;
5. Xeracións Nós e a construción da narrativa en galego;
6. Vicente Risco e a literatura infantil e juvenil;
7. Otero Pedrayo: unha reflexión sobre a Galicia de seu tempo;
8. Castelao: lingua, emigración, guerra e nacionalismo;
9. Álvaro Cunqueiro: realismo maxico e neotrobadorismo;
10. Ferrín: realismo maxico;
11. Fermín Bouza-Brey: neotrobadorismo;
12. Literatura feminista: María Xosé Queizán, Xohana Torres e Luísa Castro. Penélope, Antígona e a baleia;
13. Erotismo e literatura queer: Eduardo Blanco-Amor eLupe Gómez;
14. Literatura infantil e xuvenil contemporánea;
15. Literatura popular: entre a música e a tradición;

6. Sistema de avaliación

A avaliación

FORMACIÓN DA NOTA FINAL

Asistencia	Participación	Traballo	Nota
1	1	8	10

7. Bibliografia e recursos en rede

INTRODUCIÓN Á CULTURA GALEGA E LITERATURA GALEGA

AXEITOS, Xosé Luís (1993). *O celtismo na poesía galega*. Anuario de Estudios Literarios Galegos: 1992. p. 95-106.

BARBOSA, José Manuel. *Bandeiras da Galiza*. Ourense: AGAL Universália, 2006.

BEGOÑA, Aretxaga. *Xénero e nacionalismo*: a inherente inestabilidade de dous conceptos. Vigo: Edicións Xerais, 1996.

BERGANTINHOS, Noa Rios. *A mulher no nacionalismo galego (1900-1936*): Ideologia e realidade. Santiago de Compostela: Edicións Laiovento, 2001.

CARBALLO, Francisco; CARREIRA, Anselmo López; FERNÁNDEZ Bieito Alonso; LOURIDO, Francisco Calo; OBELLEIRO, Luís. *Historia Xeral de Galicia*. Edicións A Nosa Terra, 2005

CARBALLO, X. Rof. *Mito e realidade da terra nai*. Vigo: Editorial Galaxia, 1989.

FERNÁNDEZ, Bieito Alonso. Breve História do Nacionalismo Galego. Vigo: A Nossa Terra, 1999.

FIGUEROA, Antón. *Nación, literatura, identidade*. Comunicación literaria e campos sociais en Galicia. Vigo: Editorial Xerais, 2001.

FORCADELA, Manuel. *Dama Saudade e o Cavaleiro Sombra. As relacións entre o imaxinario literario e o imaxinario nacional na literatura galega contemporánea.* Berlim: Franl &Timme, 2013.

FERRO, Xosé Ramón Mariño. *Aparicións e santa compaña*. Vigo: Edicións do Cumio, 1998.

FIGUEROA, Antón. *Nación, literatura, identidade*. Comunicación literaria e campos sociais en Galicia. Vigo: Editorial Xerais, 2001.

FONTAÍÑA, Laura Tato. *A historia do teatro galego. Das orixes a 1936*. Vigo: Edicións A Nosa Terra, 1999.

GONZÁLEZ-MILLÁN, Xoán. *Resistência cultural e diferencia histórica:* A experiência da subalternidade. Santiago de Compostela: Soutelo Blanco, 2000.

KEATING, Elizabetg Frances. Afinidades culturais entre Galicia e Irlanda. Vigo: Editora Galaxia, 1988.

MURGUÍA, MANUEL. *Historia de Galicia*. Lugo: Souto Freire, 1866.

LINARES, Juan J. *O baile en Galicia:* método de aprendizaxe. Vigo: Editorial Galaxia, 1986.

LÓPEZ, Jesus Rodriguez. *Supersticiones de Galicia*. Lugo: Ediciones Celta, 1971.
LEIRA, Alberto Allegue. Irlanda na revista Nós. *Apuntamentos para un estudo das relacións culturais.*Disponível: < https://revistas.ucm.es/index.php/MADR/article/viewFile/MADR1010110019A/32873.> acesso em 9 de junho de 2017.

LEÓN, Victoria Sendón de. *Matria: el horizonte posible*. Madrid: Editora Siglo XXI, 2006.

LÓPEZ, María Jesús Lama. *O celtismo e a materia de Bretaña na literatura galega:* Cara à construcción dun contradiscurso histórico ficcional na obra de Xosé Luís Méndez Ferrín. Disponível em: < https://core.ac.uk/download/pdf/16211226.pdf>

MALEVAL, M.A. Tavares. *Rastros de Eva no Imaginário Ibérico: séculos XII a XVI*. Santiago de Compostela, Ed. Laiovento, Col. Vento do Sul, 1995.

MAYOR, Manuel Lourenzo Pillado. *O teatro galego*. A Corunha: Ediciós do Castro, 1979.

MAYORAL, Marina. *La poesía de Rosalía de Castro*. Madri: Editorial Gredos, 1974.

MIGUÉLEZ-CARBALLEIRA, Helena. *Galiza, um povo sentimental?: género, política e cultura no imaginário nacional galego*. Santiago de Compostela: Editora Através, 2014.

MURADO, Miguel-Anxo. *Outra ideia de Galicia*. Barcelona: Penguin Random House Grupo Editorial, 2016.

NEYRA, Xulio Pardo de. *As orixes da literatura infantil galega*. Santiago de Compostela: Universidade, Servizo de Publicacións e Intercambio Científico, 2006.

NEYRA, Xulio Pardo de. *O pérfido canto das sereas*. Santiago de Compostela: Tórculo Edicións, 2008.

NEYRA, Xulio Pardo de. *Vicente Risco e a invención da literatura infantil galega*. Ourense: Dr.Alveiros, un selo da Fundación Vicente Risco, 2020.

OROZA, Herminia Pernas. *Historia das mulleres en Galicia*: época contemporânea. Santiago de Compostela: Nigratrea, 2011.

PAZ, Ramón Mariño. *Historia da lingua galega*. Santiago de Compostela: Editora Sotelo, 1998.

PENAS, Dolores Gómez. LUGRÍS, Alberto Álvarez; FUENTES, Maria Amelia Fraga, MACCARTHY, Anne; MATO, Eduardo Moscoso**.** *A identidade galega e irlandesa a través dos textos.* Santiago de Compostela: Servizo de Publicacións e Intercambio Científico da Universidade Santiago de Compostela, 2006.

PÉREZ, Domingo Blanco. *Historia da literatura popular galega*. Santiago de Compostela: Biblioteca de divulgación, 1994.

PORTAS, Manuel. *Língua e sociedade na Galiza*. A Coruña: Bahía edicións, 1993.

QUEIZÁN, María Xosé. *A muller en Galicia.* A muller na sociedade galega, a lingua galega e a muller: análise estructural de dois feitos represivos. A Corunha: Edicións do Castro, 1977.

REBOREDO, X. M. González. *Lendas galegas de tradición oral*. Vigo: Editorial Galaxia, 1995.

SAINERO, Ramon. *Los origenes de la leyenda de Breogan*. Madrid: Ediciones Akal, 2013.

SÁNCHEZ, Anxo Gómez; ZAS, Mercedes Queixas. *Historia Xeral da Literatura Galega*. Vigo: A Nosa Terra, 2001.

SILVA, Érica Sarmiento da. *Galegos no Rio de Janeiro (1850-1970)*. Tese de Doutorado em História apresentada à Faculdade de História da Universidade de Santiago de Compostela. Santiago de Compostela, 2006.

VARELA, Anxo Tarrío. *Literatura Galega contemporanea*. Vigo: Galaxia, 2005.

VIEITES, Manuel F. *Manual e escolma da literatura dramática galega*. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco, 1996.

VIEITES, *Manuel F. Do novo teatro á dramaturxia (1965-1995).* Vigo: Editorial Xerais, 1998.

VIEITES, Manuel F. (coord). *Cento e vinte cinco anos de teatro en galego. No aniversario da estrea de A fonte do xuramento. 1882-2007*. Vigo: Xunta de Galicia, 2007.

VILLARES, Ramón. *História da Galiza:* uma memória dos avôs europeus. Vigo: Mar Maior Editorial Galaxia, 2015

VILAVEDRA, Dolores. Historia da Literatura Galega. Vigo: Editorial Galaxia, 1999.

- Recursos en internet

LOIA: Guía aberta á língua galega
http://consellodacultura.gal/cdsg/loia/?idioma=3
Arquivo do Galego Oral (ILG)
http://ilg.usc.es/ago/
A Nosa Fala (CCG)
http://consellodacultura.gal/arquivos/asg/anosafala.php
É-Galego (Curso multimídia de galego)
http://e-galego.cesga.es/inicio.htm
Recursos para aprender o galego (Secretaría Xeral de Política Lingüística)
http://www.lingua.gal/recursos/para-aprender-o-galego
Dicionario da Real Academia Galega
http://academia.gal/dicionario
Dicionario de Pronuncia da Lingua Galega
http://ilg.usc.es/pronuncia/
Índices do Atlas Lingüístico Galego
http://ilg.usc.es/indices/
Recursos Integrados da Lingua Galega
http://sli.uvigo.es/RILG/
Tesouro do Léxico Patrimonial Galego e Portugués
http://ilg.usc.es/Tesouro/
Tesouro Informatizado da Lingua Galega
http://ilg.usc.es/TILG/
Vocabulario Ortográfico da Lingua Galega (VOLGa)
http://academia.gal/recursos-volg#http://academia.gal/Volga/
Portal Galego da Língua (AGAL)
http://pgl.gal Estudos de Lingüística Galega
http://www.usc.es/revistas/index.php/elg
Revista Galega de Filoloxía http://illa.udc.es/rgf/ Legislação linguística
Cine Galego
https://engalecine6.webnode.es/filmes-de-fora/

Aprendendo Galego
http://aprendogalego.com/
O Galego.eu
https://www.ogalego.eu/
Son de poetas
http://sondepoetas.blogspot.com/
Dicionario de Galego
https://digalego.xunta.gal/
Dicionario Galego de Sinónimos
http://sli.uvigo.es/sinonimos/
Conxugador de verbos galegos
http://cotovia.org/proxecto/conxugador/index.html
Ortogal
http://sli.uvigo.es/corrector/index.php
Biblioteca Virtual Galega
https://bvg.udc.es/
Séries da TVG
http://www.crtvg.es/en-serie
Asociación de Tradutores galegos
http://tradutoresgalegos.com/bivir.html
Os arquivos da Meiga
https://www.osarquivosdameiga.com/

8. Actividades de promoción e divulgación da lingua, a literatura e a cultura galega

O Programa de Estudos Galegos da UERJ tivo moito éxito no publico alcanzado nas ultimas actividades e nas parcerias que consolidamos co Núcleo de Estudos Galegos da UFF, coa Asociación Internacional de Estudos Galegos (AIEG) e co Instituto Cervantes, sobretodo cos responsables pola Biblioteca Nélida Piñón.

9. Difusión de actividades

A divulgación de actividades foi feita a través das redes sociais do Programa de Estudos Galegos da UERJ como a nosa páxina do Facebook, noso perfil do Instagram e nosa nova canlle no YouTube. Ademáis a Asociación Internacional de Estudos Galegos e o Núcleo de Estudos Galegos da UFF e súas respectivas redes sociais foron úteis para a promocións dos eventos. A través do noso e-mail oficial tamén dispomos de un *mailing* de correo eletrónicos de alumnos e alumnas interesadas en recibir nosa *news letter* mensual.

10. Valoración dos cursos do lectorado

Valoramos como positiva a actuación do noso CEG . Seguimos fomentando as actividades, mantendo o ritmo de eventos, proxectos, investigación, presencia en actividades externa e diálogo cos demais núcleos e cegs vencellados aos estudos galegos no Brasil e en outros paises mesmo sen a figura oficil dun lector ou dunha lectora.

11. Propostas de melloras dirixidas á SXPL no tocante á xestión dos lectorados

O equipo do PROEG remata este ano de intensa actividade pensando que se faz necesario un intercambio maior de materiais para as clases e sobre todo axuda financeira para invitarmos palestrantes para as charlas e congresos. Dende 2020 estamos sen lectores en nosa Universidade e coa axuda e o traballo de Thayane Gaspar Jorge temos conseguido facer un traballo de visibilidade do PROEG e procurando reunir profesores, pesquisadores e o alumnado nas actividdes da CEG.

Anexos

- **Cartaces**

JORNADA DE LETRAS GALEGAS 2025
Em homenagem às cantareiras
"Eu non canto por cantare
nin pola graza que teña;
canto para alivia-lo
corazón de tanta pena"
quarta-feira, 14 de maio de 2025 (09:00 – 17:00)
Local: RAV 112 e Lab 2 (Lidil) – UERJ Maracanã
Serão concedidos certificados de assistência
Evento gratuito e aberto ao público!
O Dia das Letras Galegas
O Día das Letras Galegas é uma celebração anual em torno da língua, da cultura e da literatura galega, que passou a ser celebrada no ano de 1963, coincidindo com o centenário da primeira edição de Cantares Gallegos, de Rosalía de Castro, no dia 17 de maio.
A cada ano, é escolhida para ser homenageada uma pessoa ou figuras que se destacaram pela sua criação literária ou seu impacto em defesa da língua galega.
Neste ano de 2025, as homenageadas são as cantareiras, representando o reconhecimento da memória, a história como povo e a potência da poesia popular, que colaborou fortemente para a transmissão da língua galega através da música e da tradição oral.
As cantareiras
Em 2025, o Día das Letras Galegas é dedicado à poesia popular oral, personificada nas cantareiras Adolfina e Rosa Casás em Adolfina e Rosa Casás Rama, de Cerceda, Eva Castiñeira Santos, de Muxía, e Manuela Lema, Teresa García Prieto e Prudencia e Asunción Garrido Ameixenda, integrantes das Pandeireteiras de Mens (Malpica).
Assim, é uma representação coletiva que reconhece as mulheres como figuras centrais na criação, preservação e transmissão da cultura, considerando as cantareiras e pandeireteiras como símbolo de resistência, empoderamento e sororidade.
Inscrições:
Programação
MANHÃ – RAV 112
09:00 – Sessão de abertura
Direção do Instituto de Letras da UERJ
Coordenação do Programa de Estudos Galegos da UERJ
Coordenação do Núcleo de Estudos Galegos da UFF
Coordenação do Setor de Espanhol
Instituto Cervantes do Rio de Janeiro
09:30 – Mesa 1
As cantareiras e a literatura oral
Thayane Gaspar (UFRJ/UERJ)
"Día das Letras Galegas: un pobo que canta non morre"
Uxía Iglesias
"Avanzar coa tradición"
Xulia Feixoo (Universidad de Valladolid)
"Cantareiras: o pulso da comunidade"
10:30 – Mesa 2
Galego e português: antigas e novas perspectivas
Claudia Amorim (UERJ) – Mediação
José Carlos Azeredo (UERJ)
"Tu, você, vós: tratamento na canção popular e no texto literário"
Thaís Araújo (UERJ)
"O galego na história do português contada por brasileiros"
Xoán Lagares (UFF)
"O que o galego nos pode ensinar sobre o português?"
TARDE – Espaço Multimídia Evanildo Bechara (Lab. 2 Lidil)
12:00 – Intervalo para o almoço
14:00 – 15:00 – Cineclube com debate (Capítulos 1 e 2 de Se canto é porque quero)
Thayane Gaspar (UERJ/UFRJ)
Claudia Amorim (UERJ)
15:00 – 15:30 – Experiência com o galego em uma escola pública
15:30 – 16:30 – Música e literatura oral – Novas achegas
André Conforte (UERJ)
"As falas das canções e as canções da fala"
Leonardo Davino (UERJ)
"Revocalizar poemas: da voz à letra e de volta à voz"
16:30 – 17:00 – Foliada galega com André Conforte e Thayane Gaspar: voz, violão e pandeireta
Comissão organizadora
Claudia Amorim (Coordenadora do PROEG/UERJ)
Thayane Gaspar (UFRJ / professora do PROEG)
Bárbara Teixeira Pinheiro (Bolsista Galícia Transatlântica)
Téo Luá Vianna (Bolsista Galícia Transatlântica)
PROEG
galícia transatlântica
nueg
Instituto Cervantes
XUNTA DE GALICIA

JORNADA DE LETRAS GALEGAS 2025
Em homenagem às cantareiras
Programação
TARDE – Espaço Multimídia Evanildo Bechara (Lab 2 Lidil)
15:00 – 15:30 – Experiência com o galego em uma escola pública
15:30 – 16:30 – Música e literatura oral – Novas achegas
André Conforte (UERJ)
"As falas das canções e as canções da fala"
Leonardo Davino (UERJ)
"Revocalizar poemas: da voz à letra e de volta à voz"
16:30 – 17:00 – Foliada galega com André Conforte e Thayane Gaspar: voz, violão e pandeireta
UERJ
PROEG
galícia transatlântica
nueg
Instituto Cervantes
CENTRO ESTUDOS GALEGOS
XUNTA DE GALICIA

Minicurso de Literatura Galega:
conhendo a Galícia através dos textos
quarta-feira
dias 11 e 18 de junho de 2025
17h às 19h
Local: sala do PROEG: 11.131-F
Uerj – Maracanã
ministrado por
Thayane Gaspar
(UFRJ/Uerj)
Vagas limitadas
Inscrições na bio do @proeguerj ou @galiciatransatlancia
Serão concedidos certificados de assistência
UERJ
PROEG
galícia transatlântica
CENTRO ESTUDOS GALEGOS
XUNTA DE GALICIA

GRUPO DE ESTUDOS DO PROGRAMA DE ESTUDOS GALEGOS
Primeiro encontro – 2025
«Cantares populares na Galícia: universo feminino, erotismo e transgressão»
quarta-feira, 04 de junho
17h às 18h no PROEG, sala 11.131-F
inscreva-se gratuitamente no endereço
www.linktr.ee/proeg
O encontro será conduzido pela doutoranda
Thayane Gaspar
(UFRJ)
Mediação por
Claudia Amorim (UERJ)
PROEG
galicia
XUNTA DE GALICIA

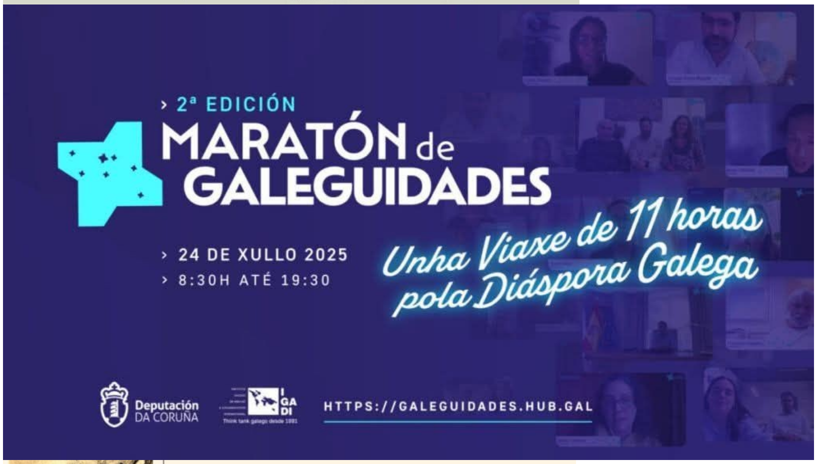
2ª EDICIÓN
MARATÓN de GALEGUIDADES
24 DE XULLO 2025
8:30H ATÉ 19:30
Unha Viaxe de 11 horas pola Diáspora Galega
Deputación DA CORUÑA
HTTPS://GALEGUIDADES.HUB.GAL

75 ANOS SEM
CASTELAO
"Ningún idioma alleo, por ilustre que sexa, poderá expresar no noso nome os íntimos sentimentos, as fondas dores e as perdurables esperanzas do pobo galego: se aínda somos diferentes e capaces de existir, non é máis que por obra e gracia do idioma."
Castelao, Sempre en Galiza
Escritor, ilustrador e político, Castelao, o pai do nacionalismo galego, foi a figura mais importante da cultura galega do século XX.
Comissão organizadora
Cláudia Amorim (Uerj / coordenadora do Proeg)
Thayane Gaspar (UFRJ / colaboradora do Proeg)
Fernando Ozório (Uff / coordenador do Nueg)
Xoán Lagares (Uff / vice-coordenador do Nueg)
Téo Luá Braga (Bolsista Galícia Transatlântica)
Débora Alvarez (Bolsista Galícia Transatlântica)
Daniel Rosa (Graduando em História - UFRJ)
quarta-feira, 29 de outubro
Laboratório 2, Lidil – Instituto de Letras
Uerj campus Maracanã
Evento gratuito e aberto ao público.
Inscreva-se em www.linktr.ee/proeg
Ilustrações por Débora Alvarez
75 ANOS UERJ
uff
PROEG
galicia transatlântica
nueg
CASTELAO
XUNTA DE GALICIA

75 ANOS SEM
CASTELAO
PROGRAMAÇÃO
TARDE - Transmissão on-line no canal do YouTube da Asociación Internacional de Estudos Galegos
14h00 – Castelao: facer Galicia por vir
Henrique Monteagudo – Professor da Universidade de Santiago de Compostela (USC) e Presidente da Real Academia Galega (RAG)
14h30 – A nossa língua "extensa e útil": o português como argumento
Xoán Lagares – Presidente da Asociación Internacional de Estudos Galegos e vice-coordenador do Núcleo de Estudos Galegos da Universidade Federal Fluminense
15h00 – O roteiro da presenza de Castelao en Habana
Arantxa Crespo – Coordenadora e professora da cátedra de Cultura Galega Xosé Neira Vilas da Universidad de La Habana (UH)
O horário é referente ao horário de Brasília (UTC -3). Para assistentes na Galícia, o horário das atividades da tarde é de 18h às 20h (UTC +1).
quarta-feira, 29 de outubro
Evento gratuito e aberto ao público
Inscreva-se em www.linktr.ee/proeg
QVE ESCRAVOS
XUNTA DE GALICIA

75 ANOS SEM
CASTELAO
PROGRAMAÇÃO
MANHÃ - Transmissão on-line no canal do YouTube da Asociación Internacional de Estudos Galegos
10h00 – Abertura oficial
10h30 – Castelao y el Río de la Plata, una experiencia entre la emigración y el exilio
Ruy Farias – Laboratorio de Investigación en Ciencias Humanas (CONICET-UNSAM) / Cátedra Libre de Estudios Gallegos "Afonso R. Castelao" (UBA)
11h00 – Galenglish ou Galespanglish (para a fala dos galegos en territorios anglófonos)
Cristina Negreira – Docente de lingua e literatura da Consellería de Educación
11h30 – A nação em estampas: o nacionalismo de Castelao retratado nos álbuns de guerra
Daniel Rosa – Graduando em História na Universidade Federal do Rio de Janeiro (UFRJ)
O horário é referente ao horário de Brasília (UTC -3). Para assistentes na Galícia, o horário das atividades da manhã é de 14h às 16h (UTC +1).
quarta-feira, 29 de outubro
Evento gratuito e aberto ao público
Inscreva-se em www.linktr.ee/proeg
DENANTES MORTOS
XUNTA DE GALICIA

Rexistros das actividades na Escola Municipal Cívico-Militar Carioca
1. Oficina de baile e pandeireta (libre):

2. Día de Rosalía de Castro (turma 1702);

3. 25 de Xullo e o nacionalismo galego (turma 1702);

4. Ecofeminismo na Literatura Galega: o Prestige, as queimadas e a poesia (turma 1902);

Trazendo pressões negativas. O que era para ser uma vantagem vira um fardo, gerando cobrança, inveja ou queda. Assim, o próprio prestígio se torna a causa do sofrimento
Escaneie aqui
NUNCA
MAIS
Galega
Queimadas

5. “Conectado as beiras do Atlántico” (turma 1702);

6. Vida e morte na cultura galega: Samaín, Santa Compaña e as Meigas Chuchonas (turma 1701);

Meigas
As meigas são uma espécie de "bruxa" do folclore galego.
Samain
Samaín é o halloween galego, ele marca o início do inverno e é inspirado na cultura celta
Círculo de Leitura 1701
Professora Thayane Gaspar

Santa Compaña
Resenha

7. O nadal en galego;